

Onderzoek aan Rosse Grutto's *Limosa lapponica*

In 2001 is door het Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee (NIOZ) gestart met een onderzoek naar de ecologie van de rosse grutto. Naast de kanoetstrandloper, die voornamelijk schelpdieren eet en waar we sinds eind jaren tachtig onderzoek aan verrichten, willen we meer te weten komen over de ecologie van een soort waarvan het stapelvoedsel bestaat uit borstelwormen. In mei 2001 is gestart met het kleurringen van rosse grutto's in de Nederlandse Waddenzee en op de Banc d'Arguin in Mauritanië, een van de belangrijkste overwinteringsgebieden van de soort in Afrika. Jaarlijks worden er vogels gevangen en gekleurringd door ringers van VRS Castricum, VRS Calidris op Schiermonnikoog en wilsterflappers Joop Jukema, Catharinus Monkel, Jaap Strikwerda en Bram van der Veen. Deze wilsterflappers ringen op de Waddeneilanden Texel, Terschelling en Ameland en vangen ieder voorjaar honderden Rosse Grutto's met behulp van een groot klapnet (wilsternet) in de weilanden. Ook worden er door het NIOZ steltlopers gevangen met mistnetten in de periodes rond nieuwe maan in het Waddengebied en in Mauritanië.

De kleurringcombinaties bestaan uit vier kleurringen en een vlag (een ring met een soort wimpel). De vlagkleuren die sinds 2001 worden gebruikt zijn weergegeven in figuur 2 en zijn in chronologische volgorde, Geel (Y), Rood (R), Lime (L) en Zwart (N). Aan beide poten zitten twee kleurringen aan het loopbeen (de tarsus) met een vlag op 8 mogelijke posities (zie figuur 1). Iedere vogel draagt een metalen ring, deze vormt geen onderdeel van de combinatie.

Sinds 2014 worden zwarte vlaggen gebruikt in combinatie met 4 kleurringen, de gebruikte kleuren zijn Zwart wat volgens internationale afspraken geschreven wordt als een N, Rood (R), Geel (Y), Groen (G) en licht blauw (P van Pale blue). Een rosse grutto met een rode kleurring boven een gele aan de linker poot en aan de rechter poot een zwarte vlag boven twee groene kleurringen aan het loopbeen wordt genoteerd als N4RYGG. Eerst wordt de positie van de vlag genoteerd en vervolgens de kleurringen van boven naar onder, eerst voor de linker poot en dan voor de rechter.

Sinds de invoer van zwarte vlaggen hebben we per gebied een eigen vlagpositie gebruikt, dit betekend dat je aan de positie van de vlag kunt herkennen waar een vogel geringd is. N1 is gebruikt op Texel, N2 in Mauritanië, N3 op Terschelling, N4 in Castricum, N5 op Ameland en N6 zijn vogels die met het mistnet gevangen zijn op Griend of op Schiermonnikoog. N7 en N8 zijn nog niet gebruikt.

Waarnemingen van Rosse Grutto's kunnen worden opgestuurd naar shorebirds@nioz.nl met een beschrijving van de kleurringcombinatie, de datum en locatie. Aanvullende gegevens die we graag zouden ontvangen zijn: het type terrein, de groepsgrote en eventueel de ringdichtheid (het totaal aantal bekeken vogels en het aantal gekleurringde vogels) en het kleed (zomer of winterkleed indien mogelijk uitgedrukt in een percentage) en de sekse van de vogel.

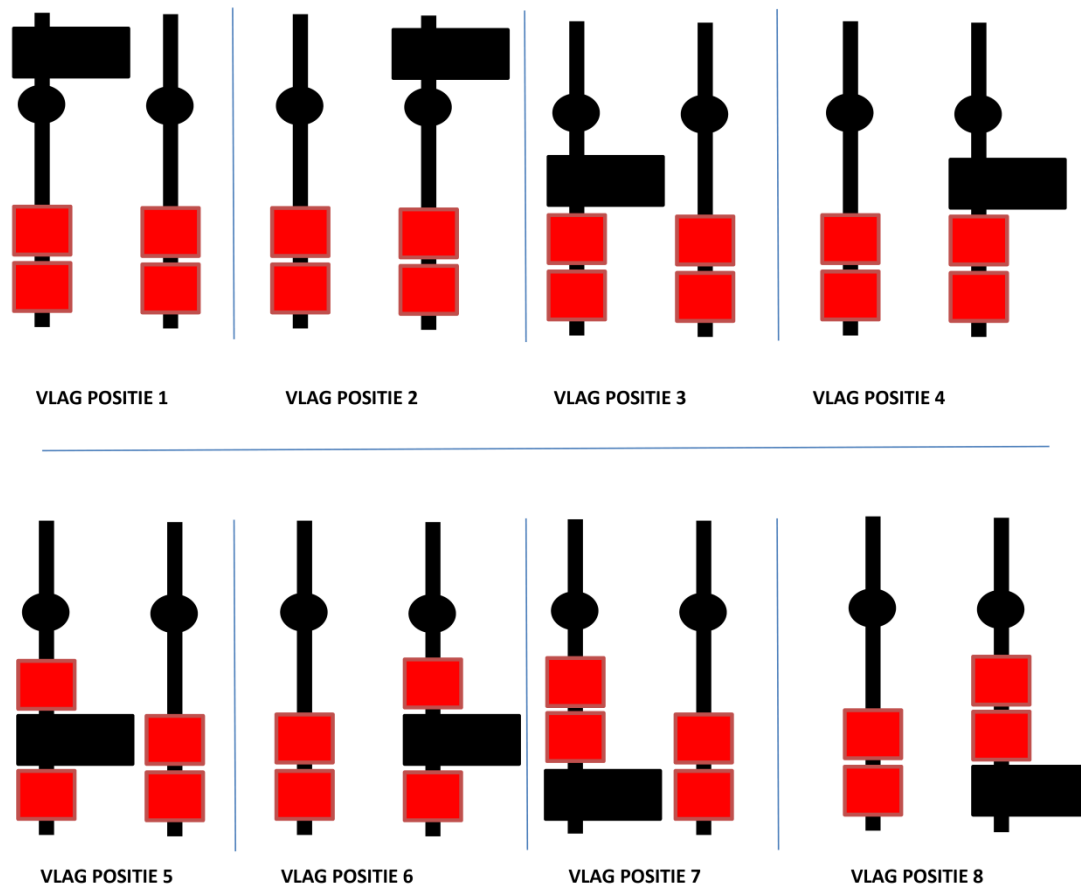
Kleurringen werden in de eerste jaren van het onderzoek gemaakt van een plastic dat Darvic wordt genoemd. Momenteel gebruiken we een ander materiaal wat de eigenschappen van plexiglas heeft. Deze ringen hebben niet het eeuwige leven en gaan vaak minder lang mee dan de maximale levensduur van een rosse grutto. Dit betekend dat er onvolledige combinaties rondvliegen door ringverlies en dat sommige ringen sterk verkleurd kunnen zijn door aanslag of uitbleking als gevolg van ultraviolet licht. Mochten er vogels waargenomen worden met incomplete kleurringcombinaties dan zouden we hiervan ook graag waarnemingen ontvangen, zo kunnen we een idee krijgen van het ringverlies. Van deze vogels is het belangrijk dat het geslacht word genoteerd, het verschil tussen

mannen en vrouwen is in het veld goed te zien, vooral in het voorjaar wanneer de mannen een roodbruine kleur krijgen.

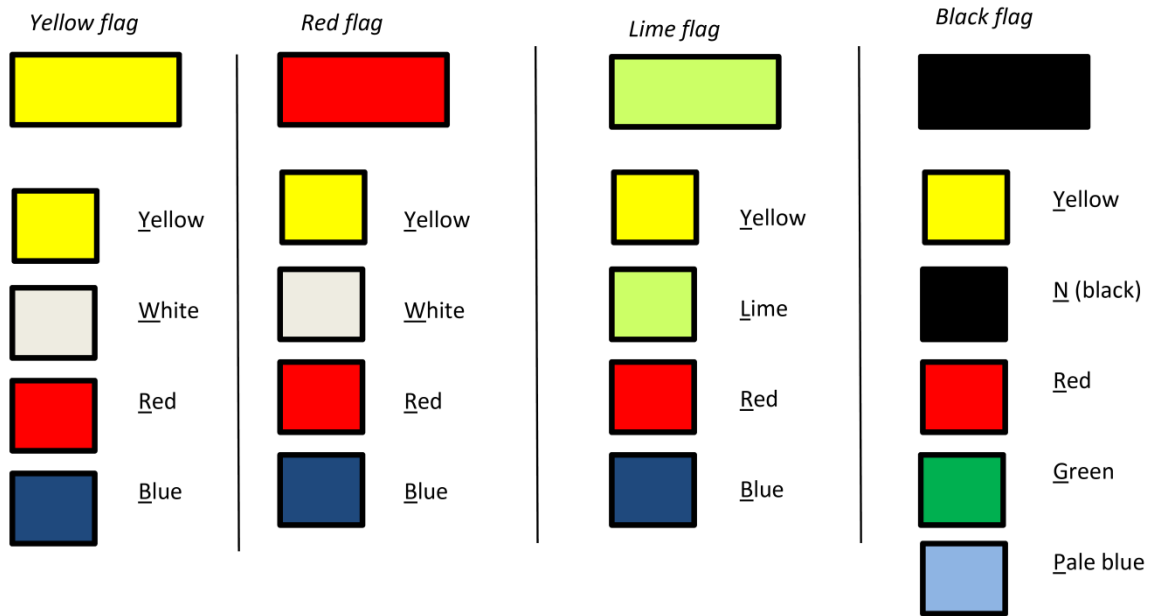
Het onderzoek aan Rosse Grutto's heeft ons veel geleerd over het gebiedsgebruik van de Waddenzee en de voedselécologie. Dit samen met het grootschalige bodembemonsteringsprogramma SIBES (<https://www.nioz.nl/sibes>) dat sinds 2008 jaarlijks de verspreiding van het bodemleven op bijna alle droogvallende wadplaten in het Nederlandse Waddengebied in kaart brengt. Op deze manier kunnen we het voedsellandschap voor een soort in kaart brengen, waardoor we de verspreiding van rosse grutto's beter kunnen verklaren.

In december 2014 is Sjoerd Duijns gepromoveerd aan het onderzoek naar de voedselécologie aan rosse grutto's, zijn proefschrift is te vinden op de website van de Waddenacademie (<http://www.waddenacademie.nl/wetenschap/proefschriften/>). De rosse grutto is een van de vijf soorten waar binnen het project Metawad onderzoek aan wordt verricht om meer inzicht te krijgen in het gebiedsgebruik binnen de Waddenzee, meer informatie hierover is te vinden op de website www.metawad.nl

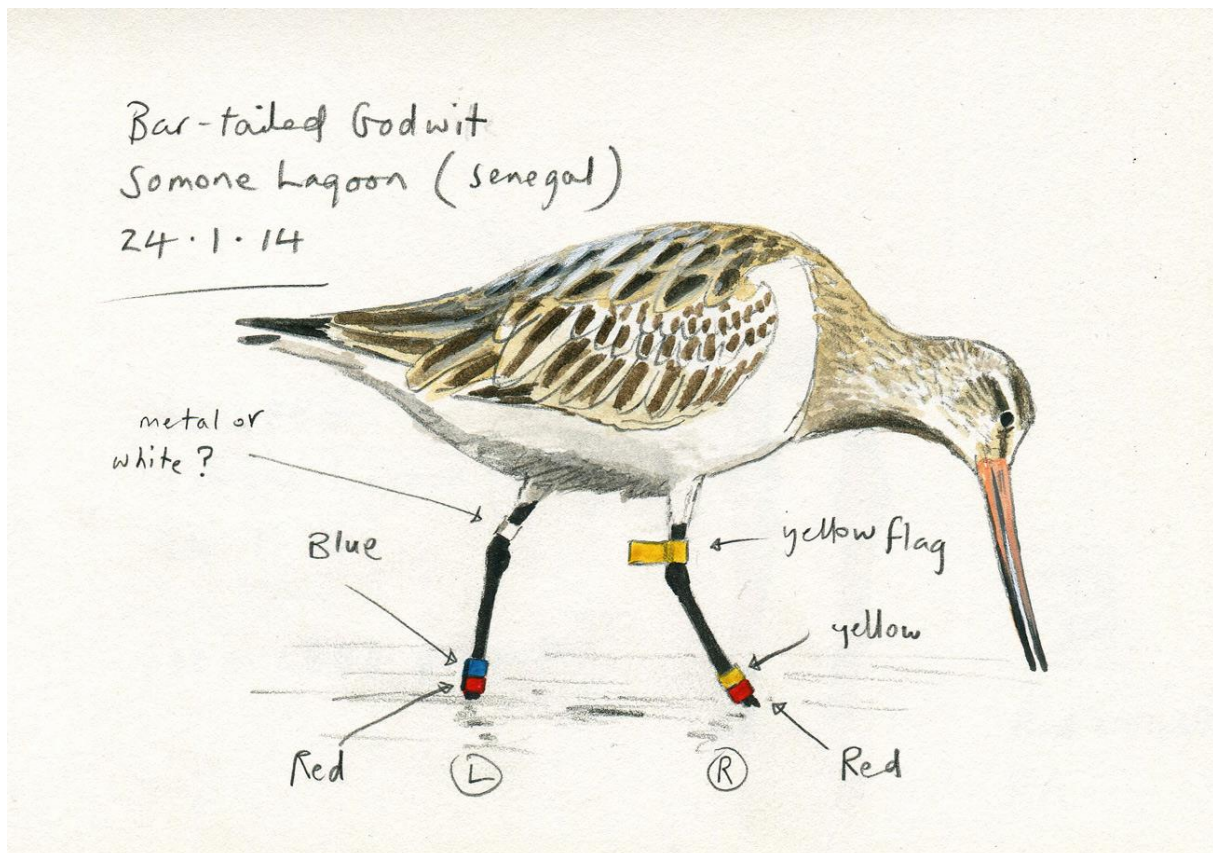
Met vriendelijke groet namens het NIOZ shorebirds team

Figuur 1 Mogelijke posities van de vlag

Figuur 2 Gebruikte vlagkleuren en de bijbehorende kleuren die vanaf 2001 zijn gebruikt. Vogels die momenteel worden geringd krijgen een zwarte vlag.

Figuur 3 Een voorbeeld van een gekleurde rosse grutto Y2BRYR, deze is waargenomen en getekend in de Somone Lagoon in Senegal op 24 januari 2014 door John Wright.